

УДК 334

**Жалінська І.В., к.е.н., доц.
Шамбра Б., магістр, гр. СЗМ-1, ФПТОВЖ
Державний університет «Житомирська політехніка»**

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ КРАУДФАНДИНГУ ДЛЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

Краудфандинг, як спосіб фінансування соціальних проєктів, став глобальною тенденцією, оскільки дозволяє залучати кошти через Інтернет від великої кількості людей. Світові тенденції його використання для соціальних проєктів відображають зростання популярності цього інструменту в усіх країнах.

Метою дослідження є окреслення сучасних тенденцій у краудфандингу соціальних проєктів.

Визначальною рисою соціального (благодійного) краудфандингу, який застосовується для соціальних чи некомерційних проєктів, є його формування на основі донатів (donation-based crowdfunding). Спонсори донатять невеликі суми, не отримуючи фінансової чи іншої вигоди [1, с. 8].

За основними результатами аналізу діяльності існуючих краудфандингових платформ [2–7] та фахових публікацій [8, 9] можемо визначити такі основні світові тенденції краудфандингу для соціальних проєктів:

1. Зростання платформ для соціального краудфандингу, зокрема у Європі [1]. З'являється дедалі більше спеціалізованих платформ, спрямованих на підтримку соціальних та благодійних ініціатив. Вони допомагають організаціям та приватним особам збирати кошти для таких проєктів, як боротьба з бідністю, освітні ініціативи, медичні потреби, підтримка громад та екологічні заходи. Наведемо приклади найбільших світових краудфандингових платформ.

GoFundMe – платформа спрямовує акумульовані кошти на різні соціальні проєкти, включаючи підтримку під час надзвичайних ситуацій, оплату медичних послуг, підтримку освіти тощо. Наприклад, після урагану «Ірма» в 2017 році було зібрано понад \$70 мільйонів для допомоги постраждалим.

GlobalGiving – допомагає некомерційним організаціям по всьому світу залучати кошти для вирішення таких питань, як охорона здоров'я, освіта, боротьба з бідністю. GlobalGiving співпрацює з місцевими організаціями та надає їм платформу для збору коштів. Наприклад, у 2020 році GlobalGiving зібрав понад \$13 мільйонів для боротьби з наслідками COVID-19, включаючи закупівлю медичних засобів та продовольчу підтримку.

Chuffed – діяльність платформи орієнтована на соціальні та екологічні ініціативи. Chuffed використовується як благодійними організаціями, так і приватними особами для збору коштів на такі потреби, як захист довкілля, підтримка прав людини, допомога біженцям. Наприклад, кампанія з підтримки коал в Австралії після лісових пожеж у 2020 році збрала понад \$1 мільйон.

2. Соціальні медіа та онлайн-спільноти (Facebook, Instagram, Twitter) все більше виступають як каталізатор поширення соціальних ініціатив. Люди можуть активно ділитися кампаніями зі своїми мережами, що значно підвищує ефективність збору коштів, а також, використовуючи необхідні платформи, самостійно розпочати соціальну ініціативу та максимально швидко повідомити про неї. Серед організацій, які наразі активно використовують соціальні спільноти, то можемо навести наступні.

Charity: Water – неприбуткова організація, яка використовує краудфандинг для забезпечення чистою питною водою людей у країнах, що розвиваються. Вони активно співпрацюють з платформами для збору коштів та постійно звітують про використання пожертвувань. З моменту заснування організації у 2006 році було профінансовано понад 100 000 проєктів з доступу до чистої води в різних країнах. Організація використовує власну платформу для збору коштів та співпрацює з GlobalGiving для залучення міжнародних пожертв.

Team Rubicon – організація ветеранів, яка надає допомогу під час надзвичайних ситуацій. Вони використовують краудфандинг для збору коштів на реагування на стихійні лиха, як-от урагани та землетруси. Team Rubicon співпрацює з платформою GoFundMe, щоб залучати пожертви під час криз. Наприклад, після урагану «Гарві» в США у 2017 р. вони збрали мільйони доларів.

Red Cross (Червоний Хрест) – всесвітньо відома благодійна організація, яка також використовує краудфандингові платформи для залучення коштів. Вони регулярно запускають кампанії під час надзвичайних ситуацій, таких як природні катастрофи або епідемії. У 2020 році Червоний Хрест (США) зібрав кошти через GoFundMe для підтримки постраждалих від пандемії COVID-19.

3. Відбувається глобалізація соціального краудфандингу. Соціальні ініціативи отримують підтримку не тільки на національному, а й на міжнародному рівні. Благодійні проєкти можуть залучати пожертвування з будь-якої точки світу, що дозволяє масштабувати ініціативи і вирішувати глобальні проблеми (зміни клімату, гуманітарна допомога).

4. Зростання прозорості та підзвітності краудфандингових платформ. Це відбувається через висування донорами прозорості використання коштів як однієї з ключових вимог. Багато платформ включають можливості для постійної звітності перед донорами щодо того, як були витрачені зібрані кошти, що, відповідно, підвищує довіру до краудфандингових кампаній.

5. Використання нових технологій краудфандингу – криптовалюти та блокчейн. Наприклад, The Water Project приймає біткоїн та інші криптовалюти для фінансування проектів з доступу до чистої води в Африці. Деякі краудфандингові проекти використовують технологію блокчейну для забезпечення прозорості та відстеження використання зібраних коштів. Це допомагає підвищити довіру донорів і забезпечити ефективність витрат.

6. Поширення краудфандингу для подолання наслідків надзвичайних ситуацій (стихійних лих, конфліктів або медичних криз). Наприклад, кампанії на підтримку постраждалих від COVID-19 або гуманітарні ініціативи у зонах конфлікту швидко знаходили широку підтримку через краудфандинг.

7. Впровадження інноваційних підходів до залучення донорів. Наприклад, залучення впливових осіб (інфлюенсерів), які популяризують кампанії, використання ігрових елементів (гейміфікація) для мотивації донорів або пропозиція спеціальних винагород для найбільших внесків. До прикладу, платформа Patreon використовує модель регулярних підписок, де донори можуть підтримувати проекти, роблячи невеликі щомісячні внески. Це дуже популярно серед соціальних активістів і творців контенту, які працюють над довгостроковими проектами.

8. Зростання популярності мікро-донорства. У такому випадку користувачі можуть робити невеликі внески, що у сумі створює значний ефект. Це робить соціальні ініціативи доступними для всіх і знижує поріг для участі у благодійності. До прикладу, у 2019 р. Charity: Water запустила ініціативу, яка дозволяла кожному жертводавцю щомісяця жертвувати \$5 для підтримки водних проектів. За допомогою таких регулярних мікро-пожертв вдалося зібрати сотні тисяч доларів для нових свердловин у сільських регіонах Африки.

Отже, можемо стверджувати, що світові тенденції у сфері краудфандингу для соціальних проектів свідчать про стрімке зростання цього інструменту. Поєднання цифрових технологій, соціальних медіа і нових платформ дає змогу залучати кошти для вирішення нагальних глобальних проблем, таких як подолання бідності, охорона здоров'я, доступність освіти і захист довкілля. До найбільш відомих міжнародних платформ з підтримки соціальних краудфандингових проектів можемо віднести такі як GoFundMe, GlobalGiving або Chuffed, які просувають зміни глобальних трендів.

Список використаних джерел

1. «Звіт про кращі практики» Краудфандинг для підтримки ініціатив сталого соціального підприємництва». Звіт представлений партнером-координатором Higher Incubator Giving Growth & Sustainability, Вікторос Утко 15, 10437 Афіни, Греція., 2022. DOI : <http://dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.22347136>
2. GoFundMe : офіційний сайт. URL : <https://www.gofundme.com>
3. GlobalGiving : офіційний сайт. URL : <https://www.globalgiving.org>
4. Chuffed : офіційний сайт. URL : <https://www.chuffed.org/eu>
5. Charity: Water : офіційний сайт. URL : <https://www.charitywater.org>
6. Team Rubicon : офіційний сайт. URL : <https://teamrubiconusa.org>
7. Національний комітет Товариства Червоного Хреста України: офіційний сайт. URL : <https://redcross.org.ua/>
8. Карпенко О., Семенчук Т., Прокопенко О. Краудфандинг у світі та в Україні. *Економіка і управління: Збірник наукових праць*. 2019. Вип. 45. С. 40–51. URL : <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/111>.
9. 10 Найкращих Краудфандингові Платформи В Європі (2024). URL : <https://whydonate.com/uk/blog/platformy-kraudfandynhu-yevropi/>